

Jordmodern

SVENSKA
BARNMORSKEFÖRBUNDETS
TIDSKRIFT

TEMA NJF CONGRESS I GÖTEBORG

JULI-AUGUSTI NR 7-8 2016

4

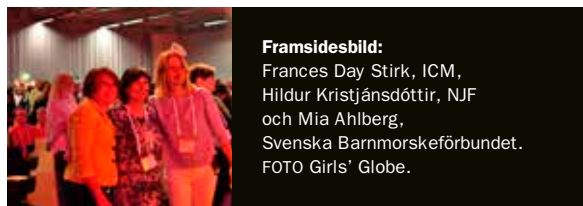

28

36

- 4 Kunskap, gemenskap och politik på Nordiska barnmorskekonferensen i Göteborg
- 10 Barnmorskor gör skillnad
- 12 Optimal birth
- 14 Ny kunskap om hemförlossningar i Norden
- 16 Barnmorskans handläggning av utdrivningsskedet – MIMA
- 18 Barn till kvinnor med utvecklingsstörning är en riskgrupp
- 20 Jordmodern frågar Kyllike Christensson
- 21 Är vi för radikala i Sverige? – Rapport från en workshop om samvetsklausul
- 24 Sexuell, reproduktiv hälsa och rättigheter och att arbeta som kyrka
- 28 The Big 5 – med ansvar för framtiden
- 33 Vivian Wahlbergs stipendium 2016
- 34 Girls' Globe sätter fokus på flickors och kvinnors hälsa och rättigheter
- 36 Globala mål i fokus på Women Deliver i Köpenhamn
- 38 Arbetet med Goda Levnadsvanor fortsätter
- 40 Ordförande har ordet
- 42 Insänt: Vi behöver en nationell och gemensam amningsutbildning
- 44 Nya barnmorskor
- 45 Förbundsnytt

Framsidesbild:
Frances Day Stirk, ICM,
Hildur Kristjánsdóttir, NJF
och Mia Ahlberg,
Svenska Barnmorskeförbundet.
FOTO Girls' Globe.

Jordmodern

JORDEMODERN SVENSKA BARNMORSKEFÖRBUNDET (UTGIVARE) ISSN 0021-7468

Ansvärg utgivare & förbundsordförande

Mia Ahlberg
Chefredaktör
Margareta Rehn
margareta.rehn@barnmorskeforbundet.se

Jordmodern förbehåller sig rätten att korta och redigera insänt material.

Manusgranskning

Birgita Klepke
Grafisk formgivning
AB Husset Makalösa

Tryck

Åtta.45 Tryckeri AB

Jordmodern

utkommer 10 gånger per år

Prenumeration

förnyas årligen, 650 kronor

Annonsbokning

jordmodern@barnmorskeforbundet.se
Tfn 08-10 70 88

Sista bokningsdag för medlemsannonser

den 10:e i månaden före utgivningsdatum
Svenska Barnmorskeförbundet

Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
Tfn 08-10 70 88

E-mail kansli@barnmorskeforbundet.se

Webb www.barnmorskeforbundet.se

Med världens kvinnor i fokus

När nästan 800 barnmorskor samlas händer det något. Det skapas energi. Positiv energi. En känsla som kan sitta i länge.

■ **Årets stora händelse** var den nordiska barnmorskekonferensen i Göteborg. Lagom innan sommaren, som alla är beredda på att den kommer att vara mycket tuff, samlades barnmorskor för att ta del av ny kunskap, erfarenhetsutbyte och förbunds politik på nationell och internationell nivå.

Årets tema midwives4all ville spegla barnmorskans betydelse för kvinnors och barns hälsa och rätten till en god, säker och jämlik vård globalt. Förutom aktuella ämnen som preventivmedel, abort, bäckenbottenskador, fosterdiagnostik och amning lyfte vi blicken och fick höra om forskning och utvecklingsarbeten från länder som Etiopien, Nepal, Somaliland och Swaziland. Vi som deltog fick också exempel på det vi kallar kvinnors reproduktiva liv, personliga berättelser om erfarenhet av oplanerad graviditet och abort. Frågorna är desamma världen över, men omständigheterna skiljer sig åt.

Barnmorskors utbildning och kompetensområde skiljer sig också delvis även inom Norden. Men barnmorskans engagemang för kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter enar oss alla.

Men en konferens är mer än så.

Den ger möjlighet till möten. Nya och gamla bekanta och kollegor träffas. Barnmorskor återupptar eller knyter nya kontakter. Världen blir på något sätt mindre, mer greppbar och lättillgänglig, för trots att avstånden ibland är stora så är det lätt att ta kontakt när en har setts och pratat på riktigt.

Alla vill detsamma och pratar om samma sak – barnmorskans kompetens, yrke och arbete – och vi förstår varandra. Barnmorskor vill bidra till en bättre hälsa för alla kvinnor och barn.

En konferens innebär också umgänge och fest.

Att ha roligt tillsammans är betydelsefullt och den känslan kan sitta i länge. Tillsammans kan också alla bidra till och uppnå den förändring som är både möjlig och nödvändig. För allas sexuella och reproduktiva hälsa – på hemmaplan och i resten av världen.

Midwives4all!

Jordmodern önskar skön sommar

Kunskap, gemenskap och politik på Nordiska barnmorskekonferensen i Göteborg

Känslan som uppstår när många barnmorskor samlas för att förkovra sig i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är svårslagen. Det händer alltid mycket i möten oss barnmorskor emellan.

■ **I år var** det Svenska Barnmorskeförbundets tur att anordna den Nordiska Jordemorkonferensen. Tre dagar med ett komprimerat och intensivt program i ett Göteborg som visade sig från sin bästa sida.

Vi som arbetat med konferensen är glada över att det var möjligt att erbjuda så mångsidig vetenskap och kunskap för barnmorskor från Norden och flera andra delar av världen. Högaktuell forskning från barnmorskans breda verksamhetsområde som nära 800 barnmorskor fick ta del av. Det var svårt att välja men det fanns något för alla.

Som tillägg var det möjligt att gå på workshops som rullade på alla tre dagarna. Ämnen varierade från att suturera bristningar, samtal om religion, abort och samvetsklausul till workshop om att starta eget företag.

En rad intressant talare inledde varje morgon. Hildur Kristjansdóttir, ordförande för Nordiskt Jordemorförbund, satte tonen redan under invigningen då hon uppmanade barnmorskor att ta plats i politiken och andra beslutande organ för att kunna påverka.

” Vi kan aldrig ta våra sexuella och reproduktiva rättigheter för givna, historien visar att förändringar kan gå åt motsatt håll. Det senaste exemplet är Polen. Kristina Ljungros, ordförande för RFSU

Invigningsdagen kunde vi också höra Francis Day Stirk, ICM:s ordförande, tala om det globala perspektivet och barnmorskans viktiga roll i världen. Ett tema i hennes keynoteföredrag var barnmorskors ledarskap, att vi måste ta på oss uppdraget att leda utvecklingen.

Kristina Ljungros, ordförande för RFSU, poängterade det ständiga arbetet att värna aborträtten och om de krafter som hotar

den. Vi kan aldrig ta våra sexuella och reproduktiva rättigheter för givna, historien visar att förändringar kan gå åt motsatt håll. Det senaste exemplet är Polen.

Andra dagens morgon kunde vi höra professor Cecily Beagley från Irland som höll en mycket uppskattad föreläsning om medikalisering av födandet. Hon lyfte ett antal exempel kring när vi överanvänder interventioner trots att det saknas klara belägg i

Nordiskt Jordemorförbund med de nordiska barnmorskeorganisationerna från Danmark, Finland, Färöarna, Island, Norge och Sverige hade sitt styrelsemöte i Födelsehusets lokaler i Göteborg den 11 maj. På bilden stående: Aauslaug Valsdóttir Island, Eva Nordlund Svenska Barnmorskeförbundet, Ingela Wiklund ICM, Maria Hogenäs Födelsehuset, Jacqueline Vejlstrop Födelsehuset, Mia Ahlberg Svenska Barnmorskeförbundet, Tuija Alaranta Finland, Ann-Birgitte Havelund-Nielsen Danmark, Hildur Kristjansdóttir Island, Annika Hoydal Färöarna. Sittande: Kirsten Jørgensen Norge, Eva-Maria Wassberg Födelsehuset, Millarriikka Rytönen Finland, Anna Christiansen Färöarna.

Aurelia Day och Frances Day Stirk

forskningen. Ett exempel är amniotomi som inte skyndar på förlossningsförloppet om den utförs på en kvinna med spontan förlossningsstart. Tvärtom finns indikationer på ökad frekvens av kejsarsnitt.

Tredje dagen inleddes med en föreläsning av Marie Klingberg Allvin, docent och prorektor på Högskolan Dalarna. Föreläsningen handlade bland annat om behovet av utbildade barnmorskor i världen och svenska barnmorskors möjligheter att delge kunskaper. Hon berättade om den webbaserade utbildning som Högskolan Dalarna bedrivit i Somaliland, där barnmorskor har haft möjlighet att ta en master i samarbete med högskolan, samt ett nytt utbildningsprojekt för barnmorskor i Bangladesh.

Hon talade också om konsekvenser då kvinnor inte har tillgång till säkra aborter. Hennes budskap var Midwives4all – a human right.

Sista eftermiddagen talade Ingela Wiklund om behovet och betydelsen av utbildad hälso- och sjukvårdspersonal för att uppnå målet en bättre hälsa globalt. Genom sina uppdrag för ICM, WHO och Världsbanken vet hon att barnmorskans betydelse för kvinnors reproduktiva liv, mödrar och barns hälsa och överlevnad, nu är allmänt känd. Det är sjuksköterskor och barnmorskor som är ryggraden i hälso- och sjukvården världen över. Barnmorskor ska vara stolta och Ingela Wiklund uppmanade oss att ta ansvar och bidra till förändring lokalt, nationellt och globalt.

VÅR GEMENSAMMA RESOLUTION *The board of NJF calls upon immediate action from health care authorities to guarantee continuous support to all women during pregnancy and in labor from a midwife to ensure life and health.*

På invigningen fick vi också höra Göteborgsk afro-pop med Aurelia Day och samiska Elin Teilus som jokkade. Kvinnokraft som fick barnmorskor att dansa och komma i stämning.

Förutom en mängd ny kunskap och roliga möten fanns en stark politisk röd tråd genom hela konferensen. Tvärs igenom alla keynote-tal och även i paneldebatten som avslutade sista dagen kändes styrkan i att gå samman och att vi barnmorskor måste stå upp för vår profession och evidens för kvinnors bästa.

Dagen innan hade Nordiskt Jordemoderförbund styrelsemöte och ett resultat av det mötet blev vår gemensamma resolution som lyder: The board of NJF calls upon immediate action from health care authorities to guarantee continuous support to all women during pregnancy and in labor from a midwife to ensure life and health. Nordiskt Jordemoderförbund (NJF) May 11th 2016

Ett starkt gemensamt uttalande från alla barnmorskeorganisationer i Norden som ger uttryck för den gemenskap och styrka som var ständigt närvarande under konferensen.

För er som inte hade möjlighet att delta hoppas vi att ni får lite påfyllning genom detta nummer av Jordemodern. Och att de kollegor som var med har kommit hem med ny kunskap som de kan dela med er.

Eva Nordlund

eva.nordlund@barnmorskeforbundet.se

Marianne Weichselbraun

marianne.weichselbraun@barnmorskeforbundet.se

Kajsa Westlund

kajsa.westlund@barnmorskeforbundet.se

Läs mer...

på hemsidan där du hittar abstraktboken och länkar till mini-intervjuer med talare på njfcongress 2016 midwives4all i Göteborg.

njfcongress.se

girlsglobe.org

www.barnmorskeforbundet.se

Next Generation Learning Midwives

Next Generation Learning Midwives – en masterutbildning i sexuell och reproduktiv hälsa. Högskolan Dalarna projekt i Somaliland och Bangladesh hittar du på youtube.

#NGLmidwives Master's Degree for Midwives in Somaliland

#NGLmidwives in Bangladesh

ICM – International Confederation of Midwives

www.internationalmidwives.org

Midwifery Across Borders Reykjavik 2–4 maj 2019

Nästa nordiska barnmorskekonferens är på Island maj 2019:

We welcome you to the 21st Congress of the Nordic Federation of Midwives

– MIDWIFERY ACROSS BORDERS – in Reykjavik, Iceland, 2–4 May 2019

The Icelandic Association of Midwives MEET IN REYKJAVIK

www.njfcongress.is

Arbetet med Goda Levnadsvanor fortsätter

Ur ett folkhälsoperspektiv är mödrahälsovården central inom svensk hälso- och sjukvård. Genom barnmorskans stora kontaktyta mot befolkningen, professionella kompetens och samverkan med andra går det att bidra till hälsovinst för många genom relativt små och enkla insatser i det dagliga arbetet. Något som även leder till bättre folkhälsa.

■ **Socialstyrelsen har beviljat** Svenska Barnmorskeförbundet medel för att arbeta med sjukdomsförebyggande metoder under hösten 2016. Arbetet ska ske inom ramen för den Nationella strategin för att förebygga och behandla kroniska sjukdomar och är en fortsättning på projektet Goda Levnadsvanor som förbundet drev under perioden 2012–2015. Då inom ramen för Socialstyrelsens Nationella Riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder.

Under augusti och september kommer vi att kartlägga mödrahälsovårdens arbete med och uppföljning av levnadsvanor bland kvinnor som diagnosticerats med graviditetsdiabetes, graviditetsbetingad hypertoni eller kvarstående kraftig viktökning efter graviditet. Kartläggningen görs med en webbenkät till landets samtliga samordningsbarnmorskor.

Senare under hösten ska vi ta fram ett program för samtal om levnadsvanorna fysisk aktivitet och kost. Vi kommer då att intervjua barnmorskor verksamma inom mödrahälsovården om deras erfarenheter av samtal och rådgivning om kost och fysisk aktivitet i tidig graviditet och vid efterkontroll. Intervjuerna

kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med att ta fram ett förslag till program och arbetssätt för ökat hälsosamtal avseende kost och fysisk aktivitet till samtliga kvinnor som skrivs in på MHV och deras partner. Förutom i tidig graviditet ska sådana samtal ske vid efterkontrollen 6–12 veckor efter förlossningen.

Arbetet med levnadsvanor sker i samarbete med flera professioner. Vi har därför samlat en referensgrupp med allmänläkare, diabetessjuksköterska, dietist och fysioterapeut. I gruppen ingår också barnmorska vid specialismödravård, samordningsbarnmorskor och mödrahälsovårdsöverläkare.

Referensgruppen träffas för att diskutera hur samtalen bör utformas och hur uppföljningen kan ske vid två tillfällen under hösten 2016.

Detta underlag ska ge kunskap om hur stödet till kvinnor med förhöjd risk att utveckla kroniska sjukdomar kan utvecklas och hur uppföljning i samband med implementering av hälsosamtalen och uppföljningsbesök efter förlossningen ska utformas.

Susanne Ahlund

Projekt Goda Levnadsvanor,
Svenska Barnmorskeförbundet
susanne.ahlund@barnmorskeforbundet.se

Kajsa Westlund

Kanslichef,
Svenska Barnmorskeförbundet
kajsa.westlund@barnmorskeforbundet.se

GODA LEVNADSVANOR

SFOG SVENSK FÖRENING FÖR OBSTETRIK & GYNEKOLOGI
Swedish Society of Obstetrics and Gynecology

Individualiserad förlossningsvård – vem bestämmer?

Onsdag 26 oktober 2016 kl 10.00–16.00, (registrering från kl 9.00)
Svenska Läkaresällskapet, Klara Östra kyrkogata 10, Stockholm

PROGRAM (kan komma att justeras)

Improving outcomes of maternity services in England JULIA CUMBERLEDGE

Patienten som medförbättrare SUSANNE GUSTAVSSON

Tema: Vilket inflytande ska blivande föräldrar ha på förlossningsvården?

Vem ska "sälja" allt det som kvinnor vill ha? MARIE BLOMBERG

Vårdformer vid barnafödande, kunskapsläge, önskemål och riktlinjer

INGEGERD HILDINGSSON

Brukarorganisationer

Paneldebatt

Baronessan Julia Cumberlege CBE är Patron i the National Childbirth Trust och Vice President i Royal College of Midwives. Hon har varit politiskt aktiv och aktiv i att utbilda och träna personal i hälso- och sjukvård sedan 90-talet. Hon ledde och avslutade nyligen projektet 'Better Births' – improving outcomes from maternity services in England.

Susanne Gustavsson, chefsjuksköterska och barnmorska på Skaraborgs Sjukhus har disputerat med avhandlingen "Patient involvement in quality improvement". Hon hoppas med sitt arbete att kunna bidra till en utvecklad syn kring patientens roll och inflytande i vården.

Marie Blomberg, är docent och förlossningsöverläkare i Linköping. Hon har framgångsrikt lett projekt om teamarbete för att minska undvikbara interventioner i förlossningsvården. **Ingegerd Hildingsson** är professor i reproduktiv hälsa och barnmorska. Forskningsområdet rör olika aspekter av vården såsom förlossningsrädsla, vårdformer och kejsarsnitt.

VÄLKOMMEN!

LOTTI HELSTRÖM

ordförande
Svensk förening för
Obstetrik & Gynekologi

MIA AHLBERG

ordförande
Svenska Barnmorskeförbundet

Avgift 1000:- inklusive kaffe och lunch – faktureras efter anmälan. Anmälan senast 18 september till Kansliet@SFOG.se **OBS! Begränsat antal platser – först till kvarn gäller!**

Tiden är mogen

Den vetenskapliga NJF-kongressen som Svenska Barnmorskeförbundet arrangerade i maj i Göteborg var en stor konferens som vi har arbetat med i över ett år för att allt skulle klaffa. Jag hoppas att ni som var där minns de tre dagarna med glädje och att detta nummer av Jordemodern inspirerar alla att delta i framtida vetenskapliga konferenserna som arrangeras av och för barnmorskor.

■ Efter tre dagar av parallella seminarier i fullsatta föreläsningssalar är det tydligt att det pågår en febril verksamhet för att studera vårt breda ämnesområde. Vi använder många olika vetenskapliga metoder för att leda i bevis att det vi dagligen utför är det bästa för kvinnor och deras familjer. Forskningen håller hög kvalitet.

Vi har kommit mycket långt på relativt kort tid vilket blev mycket tydligt när Vivianne Wahlberg i egen hög person delade ut sitt forskningsstipendium. Hon var den första barnmorskan som disputerade i Norden – år 1982. För mina barn låter 1982 som forntid, men vi är många som tycker 1980-talet faktiskt inte är speciellt länge sedan.

Sedan 1982 har mer än 130 barnmorskor disputerat i Sverige. Allt fler barnmorskor disputerar även i Danmark, Norge, Finland och Island. Ett annat tydligt exempel på att vår kår går framåt, var att alla huvudtalare var mycket framgångsrika barnmorskor med tydliga ledarroller inom olika organisationer.

Betydelsen av att barnmorskor i större utsträckning är chefer, ledare och politiker var ett av konferensens huvudbudskap. Tiden är mogen och vi behöver nu ta steget ut i de be-

Mia Ahlberg Förbundsordförande
mia.ahlberg@barnmorskeforbundet.se

slutsfattande rummen för att vården ska utvecklas i samklang med det vi forskar fram. Glappet mellan forskningsresultat och vår vardagsverklighet blev extra tydligt för mig när jag träffade en kollega och glatt frågade henne vad hon tyckte om konferensen:

”Åh Mia, igår var jag lycklig och kände en sådan kraft, men idag vill jag bara gråta.”

” Under detta samtal reste sig en barnmorska från Australien upp och sa ungefär så här; 'Please I urge you to continue to develop midwifery care. The Nordic region is an inspiration and a role model to the rest of the world. Don't give up. You are the BIG FIVE.' ”

”Oj varför då, vad har hänt?”

”Hänt!? Det är ju det som är problemet. Ingenting händer eller så går utvecklingen bakåt. Det spelar ingen roll att vi forskar och visar vad som är bra vård för kvinnor. Att vi är rörande överens här spelar ingen roll, vi kan ju inte förändra någonting ändå.”

Just där och då lyckades jag tyvärr inte fånga upp det hon sa, eftersom jag var så upptagen med att tänka på hur vi ska förändra världen. Men jag har funderat på det mycket efteråt. Och jag förstår precis vad hon menar. Att mötas på en konferens och vara rörande överens är någonting helt annat än en klinisk vardag som präglas av tröga strukturer, ekonomiska begränsningar, trötthet – och tyvärr fortfarande gamla unkna hierarkier.

Men trots att det kan kännas hopplöst och svårt måste vi fortsätta och göra precis det vi gör. Vi har kommit långt på kort tid. Vi har allt fler barnmorskor på höga chefspositioner och fler och fler blir professorer. I dagarna blev Marie Klingberg Allvin, Högskolan Dalarna, professor och vi gratulerar en verklig förebild för oss alla!

Vi samarbetar också med andra barnmorskeorganisationer i Norden och världen och The Lancet lyfter barnmorskans betydelse för folkhälsan i en hel serie.

Tillsammans blir vi starkare och det är svårt att inte lyssna på barnmorskor när vi talar med en enad röst. Ett konkret exempel

är NJF:s ordförande Hildur Kristjánsdóttirs förslag att vi bör sammankalla en nordisk forskargrupp som ska uppvakta det Nordiska Ministerrådet och belysa de problem och utmaningar som vi delar och visa vilka lösningar vi barnmorskor ser.

Även om det dröjer innan vi är där vi vill vara, så går det mesta framåt och vår profession har utvecklats mycket bara under de senaste 30 åren. Den nordiska barnmorskan arbetar inom ett allt större verksamhetsfält och vi arbetar ofta självständigt. Vår utbildning har hög kvalitet och vi arbetar aktivt för att förbättra den. När vård under kvinnors reproduktiva liv diskuteras blir barnmorskor allt oftare inbjudna.

Absolut sist under konferensen satt ordförandena för fem nordiska länder på scenen och pratade om var vi är idag och vad den närmaste framtiden innebär för utmaningar för den nordiska barnmorskan. Under detta samtal reste sig en barnmorska från Australien upp och sa ungefär så här; “Please I urge you to continue to develop midwifery care. The Nordic region is an inspiration and a role model to the rest of the world. Don't give up. You are the BIG FIVE.”

Hon pratade om det arbete Du utför varje dag.

Vi hörs,
Mia